

Natuur- en milieueducatie voor allochtonen

MIEKE BUSCH & RENÉE SMAL

EcoMare heeft sinds 1995 ervaring met natuur- en milieueducatie met buitenlanders. Met wat extra inspanning lukt het om allochtone groepen naar het eiland te halen en ook hen het unieke van het waddengebied te laten beleven.

EcoMare is het centrum voor wadden en Noordzee op Texel. Met voorlichting en educatie wil het centrum het draagvlak vergroten voor de bescherming en het behoud van de natuur in het waddengebied, de Noordzee en Texel. EcoMare wil hiervoor zo veel mogelijk mensen bereiken.

Omdat allochtonen minder snel zelf de weg naar natuur- en milieueducatie weten te vinden, wilde EcoMare extra aandacht aan deze doelgroep besteden. EcoMare heeft een speciaal educatief programma ontwikkeld om ook buitenlanders die nu in Nederland wonen te informeren en te betrekken bij natuurbescherming in Nederland. Deelnemers beleven tijdens het programma de natuur van Texel positief. Daarbij worden alle zintuigen geprikkeld. Taalvaardigheid in het Nederlands speelt daarbij geen grote rol.

EcoMare heeft een speciaal educatief programma ontwikkeld om ook buitenlanders die nu in Nederland wonen te informeren en te betrekken bij natuurbescherming in Nederland. (foto: Maroesja Veken/ EcoMare).

De kosten voor een natuur- en milieuprogramma vormen vaak een barrière voor allochtone groepen. EcoMare hanteert voor hen daarom een lagere prijs. Daartoe werkt het wel met relatief grote groepen. Een deel van de kosten wordt verder gedeckt met subsidies van fondsen en overheden.

Ook het Nationaal Park Duinen van Texel draagt bij aan de programma's voor allochtonen. Ten slotte investeert EcoMare zelf in deze programma's, omdat dit centrum het belangrijk vindt om ook deze doelgroep te bereiken.

In 1995 is EcoMare begonnen met een natuur- en milieueducatieproject voor anderstaligen uit de volwasseneneducatie. Deze cursisten komen uit alle werelddelen. Tien of meer verschillende nationaliteiten in een lesgroep is heel normaal.

Vier thema's

Als rode draad komen vier thema's aan de orde in het lesmateriaal en in de verhalen tijdens het dagprogramma.

1. *Nederlanders en de natuur.* Dat er in Nederland zo weinig natuur is en we er daarom zo zuinig op willen zijn, is een boodschap die nieuw is en indruk maakt. Het gaat om kennismaken met en het actief beleven van de landschappen op Texel. Allochtonen zien voor het eerst bewust een polder en duinen, ze proeven dat de zee zout is en ze ervaren aan den lijve wat hoogwater en laagwater is. Ze komen ook in contact met de boodschap van zorgzaam omgaan met de natuur en de reden voor regels als op de paden lopen, geen bloemen plukken en afval weer meenemen.
2. *Nederlanders en de strijd tegen het water.* Het thema over kustverdediging door zowel duinen als dijken en het leven onder zeeniveau wordt als spannend ervaren. Je leert ook dat mensen het land maken en beheersen, over de inspanning die het vergt om de kust te beschermen en het land droog te houden.
3. *Nationaal Park Duinen van Texel.* Wat is een Nationaal Park en wat betekent dat voor de natuur? In de hele wereld zijn nationale parken, NT2-cursisten (Nederlands als tweede taal) behandelen op school de nationale parken in het land van herkomst.

De groepen komen per touringcar naar EcoMare (foto: Sytske Dijkse/EcoMare).

4. *Natuurgebied de Waddenzee.* Je kunt meer van dit unieke gebied ervaren als je het ruikt, de uitgestrektheid ziet en het wonderlijke van het droogvallen bij eb volgt, en daarna over de bodem van de zee loopt. Je ervaart het belang van de bescherming. Met een verrekijker kan je vogels bekijken, vogels op het wad of op de hoogwaterrustplaatsen langs de dijk. Is dat nu een lepeljaar?

Op Texel

De groepen komen per touringcar naar EcoMare. Na ontvangst houdt een educatief medewerker van EcoMare een inleiding op het bezoek aan de exposities. Er wordt veel bekeken en gevoeld: een kies van een mammoet, een opgezette zeehond. Alles is zo veel mogelijk gevisualiseerd, het taalgebruik is aangepast aan een eenvoudig niveau zonder beeldspraak of biologisch vakjargon. Soms komt er een tolk mee, maar ook dan moet het verhaal eenvoudig blijven.

Na de inleiding bezoeken de cursisten EcoMare.

's Middags gaat de groep op excursie de duinen in (foto: Sytske Dijkse/EcoMare).

De deelnemers worden ondergedompeld in de informatie van EcoMare en het onlangs geopende bezoekerscentrum van Nationaal Park Duinen van Texel. Ze krijgen een rondleiding in de exposities over de natuur van Texel, het menselijk gebruik van de zee en het leven in Wadden- en Noordzee. Daarna beleven de cursisten het voeren van de zeehonden.

's Middags gaat de groep op excursie, de natuur in. Tijdens een rondrit over het eiland komen de thema's aan bod. Onderweg stappen we uit voor korte wandelingen en veldwerkactiviteiten die vooral gericht zijn op het gebruik van alle zintuigen. Natuurbeleving staat centraal.

Verschillende groepen

Op de ervaringen van EcoMare met de NT2-groepen volgden vanaf 2001 verkennende programma's met allochtone jongerengroepen en groepen vanuit allochtone zelforganisaties. In 2002 bijvoorbeeld hield het centrum een project met groepen vanuit de Turkse en Marokkaanse gemeenschap van Bos en Lommer uit Amsterdam. In 2003 hebben vrouwengroepen vanuit zelforganisaties uit Den Helder en Zaandam een programma gevolgd, in 2004 wederom vrouwengroepen en jongeren vanuit het NT2-onderwijs. In deze natuurprogramma's is de doelgroep vrouwen gekozen, omdat zij vaak de spil zijn in het gezin. Kinderen die op school leren over Nederlandse natuur(bescherming), kunnen daarover thuis bijvoorbeeld veel beter praten als hun moeder er ook ervaring mee heeft opgebouwd.

De sfeer in de groepen is meestal goed en belangstellend. Groepen vallen vaak uiteen in subgroepen per land van herkomst of taalgebied. Ook de beleving kan van subgroep tot subgroep erg verschillen, afhankelijk van de gewoonte erop uit te trekken. Bij wat homogenere groepen, bijvoorbeeld een groep moslima's van Turkse afkomst, kun je ingaan op specifieke wensen, zoals in de natuur bidden. Ook valt het oogsten van bijvoorbeeld bramen of vlierbessen in de smaak bij vrouwengroepen. Verder kunnen ze schelpen zoeken om er in het eigen centrum bij de verwerkingsbijeenkomst een object van te maken.

Zo zijn in de afgelopen jaren talrijke nieuwe Nederlanders door samenwerking van EcoMare met scholen voor volwasseneneducatie, allochtone zelforganisaties en organisaties voor maatschappelijke ondersteuning in contact gekomen met de natuur op het eiland Texel.

M.J.J.L. BUSCH IS EDUCATIEF MEDEWERKSTER BIJ EcoMARE
DRS. R.S. SMAL IS MEDEWERKSTER MARKETING & PR BIJ
EcoMARE.